GAZETA KRAKOWSKA

Nro 95.

Z KRAKOWA DNIA 26 LISTOPADA 1823 ROKU WE ŚRODĘ.

Z Warszawy d. 17 Listopada.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
CESARZA WSZECH ROSSYY, KRÓLA POLSKIEGO &c. &c. &c.
XIĄZĘ NAMIESTNIK KRÓLEWSKI
w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż dla ułatwienia kontrolli handlu wewnętrznego, potrzebne iest oznaczenie stosunków między Kupcami a handluiącemi drobnym towarem powszechnie kramarszczyzną zwanym, zważywszy oraz: iż oznaczenie stosunków takowych Skarb publiczny od licznych defraudacyy dochodu celnego zabezpieczyć, a Kupcom ryczałtowym handlem trudniącym się znaczne korzyści zapewnić może, na wspólne przełożenie Kommissyy Rządowych Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Począwszy od 1 Stycznia 1824 roku tylko Kupcy utrzymuiący Xięgi Kodexem Handlowym przepisane i w konsensa prawem oznaczone zaopatrzeni, mogą towary do wprowadzenia do kraiu dozwolone, bezpośrednio z zagranicy na handel zapisywać i sprowadzać.

Art: 2. Wszyscy handluiący drobnym towarem, powszechnie kramarszczyzną zwanym, Xiąg Kodexem Handlowym zwanych, stósownie do §. 5 Prawa Seymowego o opłatach Stęplowych, nie utrzymuiący żadnych towarów, z zagranicy bezpośrednio sprowadzać nie mogą; lecz wszystkie towary, iakich na sprzedaż cząstkową potrzebuią, od kupców kraiowych, Xięgi handlowe utrzymuiących nabywać winni.

Art: 3. Kramarzom takowym nie będzie wolno rozsyłać za kwitami zaświadczaiącemi ani też sprzedawać swego towaru gdzieindziey, iak tylko w Mieście ich zamieszkania, a to pod karami na defraudantów przepisanemi.

Art: 4. W mieysce Xiąg dla handluiących Kodexem Handlowym przepisanych, wszyscy Kramarze dla wewnętrzney kontrolli handlu utrzymywać maią Xiążki konnotacyyne ostęplowane.

Art: 5. W xiążki konnotacyyne, Artykułem powyższym przepisane, każdy Kupiec, od którego Kramarz towary na sprzedarż cząstkową zakupuie, obowiązany iest ilość ich, gatunek i datę wzięcia z handlu iego towarów, wpisać.

Art: 6. Każdy handluiący, ktoryb

albo Xiąg Kodexem Handlowym przepisanych, albo też Xięgi konnotacyyney, w Artykule 4 ninievszego postanowienia przepisaney, nie posiadał, iako defraudant, a towar iako zdefraudowany uważanym bydź ma.

Art: 7. Kommisyia Rządowa Przychodów i skarbu wskaże formę utrzymywania Xiąg Handlowych, oraz xiążeczek konnotacyynych, i bliższe szczegóły porządku utrzymywania i odnawiania tychże Xiąg dotyczące się, przepisze.

Wykonanie ninieyszego postanowienia Kommissyiom Rządowym Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu w czem do którey należy niemniey umieszczenie go w Dzienniku Praw, polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney, dnia 22 Lipca 1823 r.

(podpisano) *Zaiączek.*

Minister Prezyduiący
w Kom: Rząd: Przychodów i Skarbu
(podp.) X. X. *Lubecki.*

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem:
Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady
(podpisano) *Kossecki.*

Za zgodność:
(podpisano) *Kruszyński.*

Z Lizbony d. 23 Października.

W rocznicę urodzin Infanta Michała ogłoszone bydź ma powszechne przebaczenie. Jeżeliby ogłoszoną razem była i konstytucyia, tedy nie będzie w niey wzmianki ani o liberalistach, ani *Corundas* (wyraz wyszydzaiący roialistów.)

Z Fernambuko przybyło tu kilka okrętów; ieden z nich przywiózł 350 żołnierzów, a drugie tylko po kilkunastu. Woienny okręt przybyły tu z Madera przywiózł wiadomość, iż teraz panuie tam zupełna spokoyność.

Od granic Hiszpańskich d. 7 Listopada.

W Baionie pracuią nad tryumfalną bramą dla Xcia Angouleme. Sądzą, iż główna kwatera zostawać tam będzie pod Jenerałem Hr. Guilleminot.

Hr. d' Espagne i Baron Eroles otrzymali komanderskie krzyże orderu S. Ludwika.

Jenerał Castannos osiąść chce z rodziną swoią w Ernani. Lecz ieżeli Król Hiszpański ogłosi powszechne przebaczenie otrzyma zapewne w Madrycie ważny urząd.

Pułkownik Paul, przezwany Chapalangarra, który z nayniższego stanu wyszedł na ten stopień pod Miną w czasie woyny o niepodległość, znayduie się teraz w Alikante i nałożył na tamteyszy stan kupiecki 35,000 piastrów kontrybucyi. Posłany tam officer, który przywiózł wiadomość o uwolnieniu Króla i wezwał osadę w imieniu iego do poddania się, został od mieszkańców z radością przyięty, ale Chapalangarra dowiedziawszy się o tem, kazał z cytadelli dać do miasta ognia, i officer oddalić się musiał.

Osada Urgelska przybyła d. 27 Października do Perpignanu.

Z Madrytu d. 4 Listopada.

Dziś opuścił Xże Angouleme miasto nasze, dla udania się do Baiony. Przed wyiazdem ieszcze miał Jego Kró-

lewska Mość odebrać wiadomość o poddaniu się twierdz Barcelony, Tarragony i Karrageny.

Wysoka szlachta Hiszpanii przesłała Xciu Angouleme następuiący adres:

"Wysoka szlachta Hiszpanii, która miała zaszczyt w d. 27 Maia r. b. złożyć W. Królewicowskiey Mci swóy hołd i szczere życzenia w imieniu Europy do Jego przedsięwzięcia, widzi dziś w naypięknieyszym sposobie swoie nadzieie spełnione, życzy W. Królewicowskiey Mci szczęścia i oświadcza swoią wdzięczność za nieporownane dobrodzieystwo, że prawego naszego Monarchę postawiłeś w stanie, iż wolno i mądrze rządzić może kraiem. Ziściłeś Wasza Królewicowska Mość nasze i wszystkich dobrych Hiszpanów życzenia, iesteś zwycięzcą i przywróciłeś nam nieoszacowane dobra, porządek, pokóy i sprawiedliwość. Imie W. Królewicowskiey Mci świecnieć będzie pomiędzy naysławnieyszemi zwycięzcami: wspaniała Francyia, oświecona Europa i cała ludzkość obowiązane Ci są, Xiąże, za znakomite Twoie czyny, które w oyczyźnie naszey przez podawanie ich z wdzięcznością przez pokolenie pokoleniu uwiecznionemi zostaną, a wysoka szlachta wyrzeczone przez W. Krolewicowską Mość na iey adres słowa: "Uczucia wasze są takiemi, iakich po dobrych poddanych spodziewać się można i życzenia wasze zgadzaią się z moiemi!" zachowa na zawsze w pamięci. Radość nasza Bohaterski Xże wyrównywa Twoiey, i ieżeliby Niebo powołało Cię do innych godnych Twey odwagi i talentów czynów, życzemy Ci tyle szczęścia, a Twey oyczyznie tyle sławy, ile Ci teraz winne są Hiszpanija i Francyia. — W Madrycie d. 9 Października 1823." (Podpisano przez 14 Xiążąt, Margrabiów i Hrabiów, pomiędzy któremi znayduią się i imiona Dam.)

Rodzina Krolewska przybyła d. 29 Października do Aldea del Rio, i Mimo rzęsistego deszczu powitaną iednak została od mieszkańcow miasta i całey okolicy radosnemi okrzykami.

Tegóż dnia wydał J. K. Mość wyrok znoszący wyznaczone przez Rejencyią junty oczyszczenia. J. K. M. zostawia sobie za przybyciem do Madrytu wydać dalsze w tey mierze rozporządzenie, a teraz wszelkiego rodzaiu oczyszczania ustać maią.

Zapewniaią, iż Król d. 13 b. m. wiedzie tu z Aranjuez.

Pomiędzy oddalonemi niedawno od osoby Króla, podaią także Gubernatora pałacu Masarnau, który utracił dochód i urząd.

Hr. Miranda odiechał ztąd, dla objęcia na nowo obowiązku Marszałka przy J. K. Mci.

Poseł Angielski, P. A' Court, i Margr. Mataflorida przybyli tu d. 28 z. m.

Riego miał prosić o pozwolenie, aby mógł pisać do Xcia Angouleme.

Na końcu przechadzki Prado leżący wzgorek Buen Retiro, ma bydź, ponieważ nad Madrytem góruie, obwarowany, Inżynierowie Francuzcy maią zrobić plan, który żołnierze Francuzcy i Hiszpańscy uskutecznią. W r. 1809 był ten wzgorek przez Francuzów opalissadowany.

Z Kadyxu piszą, iż znayduiący się tam inżynierowie Francuzcy czynią przygo-

towania do zmocnienia warowni tamteyszych.

Jenerał Zayas odpłynął do swey oyczyzny wyspy Kuby. Takiż rozkaz odebrali w Kadyxie wszyscy Amerykanie, którzy w woysku konstytucyynym służyli.

Officerowie i żołnierze zwiniętych korpusów Hiszpańskich na wyspie Leon i w Kadyxie, którzy nie oddalili się ieszcze ztamtąd, odebrali rozkaz, aby w 24 godzinach udali się w drogę do mieysc przeznaczonych.

Z Paryża d. 11 Listopada.

Jenerał Laguna osadził d. 29 Października woyskiem Krolewskiem twierdzę Badaioz. Wszyscy konstytucyyni naczelnicy w Estramadurze poddali się oprócz Empecinado. D. 12 b. m. wniydzie tam Marszałek polny Adhemar z 35 pułkiem; pod iego rozkazami zostawać także będzie pułk dragonii póki stoiąca w okolicach Badaioz konstytucyyna jazda nie będzie zwiniętą. (Doniesienie o tem nadeszło od Majora - Jenerała Hr. Guilleminot do Ministra woiennego.)

Nakoniec nadeszło także urzędowe doniesienie z Katalonii od Marszałka Moncey: Mina, podług tego doniesienia, zatwierdził zawartą kapitulacyą przez Jenerałow Hr. Curial, Barona Berge i Marszałka polnego Despres z strony Francuzkiey, a z strony konstytucyynych Hiszpanów przez Marszałka polnego Rotten, Gubernatora Barcellony, Podpułkownika de la Torre i P. Galli, a iako reprezentantów miasta PP. Gironella i Elias. Marszałek Moncey zatwierdził podobnież tę kapitulacyią. Kommissarze Jenerała Miny udać się mieli d. 3 Listopada do Tarragony i Hostalrich, które twierdze d. 5 lub 6 oddane bydź miały woysku Francuzkiemu, a Barcellona d. 4. Ażeby przy ich oddaniu naywiększy panował porządek przedsięwzięte zostały należyte środki. — Późnieysze doniesienie potwierdza zupełne obięcie przez woyska nasze Barcellony. Jenerał Vasserot iest Gubernatorem tey twierdzy.

Pozostałe do osadzenia Hiszpanii woysko nasze będzie iak następuie podzielone: W Kadyxie stać będą dwa pułki jazdy (strzelców) ieden lekkiey i 4 liniiowey piechoty, dwie kompanije pieszey i iedna konney artylleryi; w Madrycie ieden pułk huzarów i ieden konnych strzelców, 4 pułki liniiowey piechoty i pułk Szwaycarskiey gwardyi Królewskiey; w Badaioz i w Korunie ieden liniiowey piechoty, a do trzech pułków wreszcie Galicyi; nad wyższą Ebro ieden pułk huzarów i ieden strzelców; w Santonie 2 bataliiony lekkiey piechoty i tyleż w St. Sebastiau, 3 bataliiony w Tolozie, a na całey linii aż do Irun trzy bataliiony w Pampelunie i tyleż w Victoryia aż do Tolozy, gdzie przy główney kwaterze stać także będzie batterya pieszey artyleryi.

Podług zapewnienia niektórych pism Król Hiszpański wyniosł Xcia Angouleme na Jnfanta Hiszpańskiego i Xcia Trocadero.

Nowa część miasta Paryża, która na Elizeyskich polach niedaleko bramy tryumfalney wznosi się, otrzymać ma nazwisko Trocadero.

Przybył tu P. Caresse, jeneralny Dyrektor Skarbu Nayiaśnieyszego Króla Hiszpanskiego, z zleceniem zatwierdze-

nia zawartey z Domem Guebhard pożyczki na 334 mill. realów.

Dla okazania, iż rzekomo wydany już wyrok na Riego, aby był rozćwiertowany, nie iest nadzwyczayną rzeczą, opisuie iedna z tuteyszych gazet obszernie los Montrose, ktory z nadzwyczayną odwagą walczył za swoiego Króla w Szkocyi, a przecież d. 20 Maia 1650 w Edinburgu iako zdrayca obwieszony i ćwiertowany został.

Pamiętniki Xcia Rovigo (Jenerała Sawary) o śmierci Xcia Enghien znayduią coraz więcey przeciwników, którzy ie zbiiaią.

J. Królewicowska Mość Monsieur odwiedził Xcia Burbon w Chantilly.

Xże Maciey Montmorency obiął znowu służbę przy Xiężnie Angouleme.

P. Andre de Nanteuil miał zaszczyt złożyć Xiężnie Angouleme nowe dzieło pod tytułem: *Xże Angouleme i Hiszpaniia.*

Jenerał porucznik Vandamme iest teraz członkiem Sądu przysięgłych w departamencie Północnym.

Deputowany Gilbert de Voisins wydał dzieło przeciw zakonowi Jezuickiemu i iego urządzeniu.

Xże Blacas, pierwszy Szambelan Króla zachorował, i Xże Aumont zastępuie tymczasowo iego mieysce.

Wieś Vimiville, o godzinę drogi od Boulogne na drodze do Kale, była z powodu burzy i deszczu w nocy przed 1 Listopada przez wylew zupełnem zniszczeniem zagrożoną, ale uratowały ią zawczasu przedsięwzięte środki.

Z Londynu, d. 8 Listopada.

W pismach naszych czytamy list następuiący Jenerała Ballasteros do Xcia Angouleme:

„Nayiaśnieyszy Xiążę! Gdy przez gorący móy patryotyzm i życzenie przyłożenia się dobroczynnych zamiarów W. Królewicowskiey Mci nakłoniłem się do zawarcia umowy z Jenerałem Molitor, które położyć miały koniec okropnem uciskom, które oyczyznę moią dręczyły, dalekim byłem od wierzenia, że za moią przychylność nayczarnieysza niewdzięczność będzie moią nagrodą, że ci, których w tym postępie broniłem sprawy, będą naypierwszemi do spotwarzenia moich zamiarów i ukarania moiego zapału. W. Królewicowska Mość wiesz o nagrodzie, którą za tę ważną usługę odbieram, i znaiąc moie nieprzekupne postąpienie, zastanowi Ci niemniey los, który mnie spotyka. Nie powinniśmy się łudzić: samowolna Władza rozciągnie bowiem żelazne berło na całą Hiszpaniią; władza, która równie iest niezdolną do rządzenia Hiszpaniią, iak demokratyczna konstytucyia, którą W. Krolewicowska Mość przybyłeś do Hiszpanii obalić, ponieważ przeciwną była potrzebie czasów, sprawie Europeyskich tronów i spokoyności narodów. Jeżeli istotna zasada mego zawieszenia broni przez nierozsądną rękę zniszczoną została, tedy upadł skutek mey ofiary, daremnemi stały się prawe moie zamiary, które na ówczas dopiero słusznie osądzonemi bydź będą mogły, gdy Europie przełożyć będę mógł powody moiego postępowania. W niniejszych okolicznosciach iest moim obowiązkiem iako Hiszpana i posiadaiącego szczególnieysze zaufanie W. Królewicowskiey Mci protestować się przed Nim, iak

dziś czynię, przeciw wyrokowi J. K. Mci pod d. 1 b. m. i przeciw wszystkim czynom noszącym znamię nietolarancyi i obiawiaiącem dążenie do samowładności. W. Królewicowskiey Mości i Jenerałowi Molitor wiadomo dobrze, że dopiero po długich układach, po dokładnem rozważeniu, po otrzymaniu wysokiego i świętego zaręczenia, przystąpiłem do podpisu umowy. Dalekim iestem od śmiałey myśli wyrzucania W. Królewicowskiey Mci, lub godnemu Jenerałowi Molitor niedotrzymania zawartey ze mną umowy, ale odważam się twierdzić, że Mnich, który włada teraz Hiszpaniią, potężnieyszy iest nad W. Królewicowską Mość i Rząd Francuzki. Przekona W Królewicowską Mość o tem zniszczenie wszystkich owoców Jego usiłowań i obszernych urządzeń. Co do mnie, wiek móy, stan zdrowia i skłonność moia wstrzymywały mnie długo od życia publicznego, do którego wciągniony tylko byłem przez nieodbite okoliczności. Teraz pragnę oddalić się w iaki zakątek świata i tam opłakiwać cierpienia mey oyczyzny; racz mnie więc W. Królewicowska Mość wsiąść pod swoią opiekę i dozwolić mi przytułku we Francyi, na którey czele znayduie się naylepszy z Królów, a lud icy naypierwsze zawsze w swiecie zaymuie mieysce. Racz W. Królewicowska Mość przyiąć, &c.— W Puerto Santa Maria d. 7 Października 1823.

Franciszek Ballasteros.

Dway byłe członki Stanów Hiszpańskich obecne w Londynie Ruiz de la Vega i Oliver kazali w pismach tuteyszych wydrukować wystawienie stósunków Hiszpańskich na krótki czas przed poddaniem się Kadyxu z ośmiu dowodami, iakoto listami Xcia Angouleme do Króla, odpowiedziami na nie, notami do i od P. A'Court, wyciągami z protokołów. Staraią się oni w tem pismie dowieść, iż Stany nie zasługuią na żaden zarzut, że czyniły, co tylko w ich było mocy i całą winę zwalaią na Ministrów. Zbiiaią także twierdzenie, iakoby lud Hiszpański przeciwny był konstytucyi, i na dowód tego przywodzą, że w r. 1820 w dwóch miesiącach była ugruntowaną, i że w r. 1823 do iey obalenia potrzeba było niezmiernych summ, 100,000 obcego woyska i półrocznego prowadzenia woyny, podczas którey jenerałowie konstytucyyni, na których naywięcey polegano, stali się sprawie wolności niewiernemi.

Gazeta *Times* wyraża z powodu tego pisma: "Głównym wypadkiem, który z niego wyciągnąć można, że Stany składały się z ludzi, którzy względem form za nadto skrypulatnemi byli, a za mało posiadali śmiałego i przedsiębierczego ducha, iakiego potrzeba do utrzymania rewolucyi. Powiadaią, że byli przez rząd, to iest Ministrów oszukanemi, których sami zatwierdzali. Zresztą bydź to może; lecz przypominamy im przysłowie: że mądry Król nigdy głupich Ministrów nie obiera. Kadyx został widocznie przez zdradę poddany.„

Minister Saez dał P. A'Court do zrozumienia, iż ma złożyć nowy list wierzytelny.

D. 3 przybył tu gonicc od nowego Rządu Hiszpańskiego.

Gazeta *Moring-Chronicle* zapowiadaiąc powrot Roberta Wilson, dodaie: powraca do Anglii w zamiarze bronienia z nowu w Parlamencie sprawy konstytucyynych Hiszpanów..

P. Naylor, ktory zawdział Królowi Portugalskiemu znaki orderu podwiązkowego, powrócił z Lizbony.

Słychać, iż admiralicyia zamyśla wysłać nową wyprawę do bieguna północnego, a zwłaszcza do drogi Behring od którey okręty płynąć maią na wschód Dotąd znalazł plan przeszkodę, że okręty daleką odbydź musiały drogę, niżeli dostały się na właściwe mieysce od kryciów. Z tego powodu ma teraz 3ci okręt z potrzebami towarzyszyć tylko wyprawie do brzegów Kamczatki. Kapitan Parry ma znowu tą wyprawą dowodzić.

Zmarły Lord Bridgewater odkazał na wieczne czasy 6000 Fs. na dostarczenie ubogim w parafii Ashbridge Herforoshire zatrudnienia i ulepszenia ich losu.

Tkacz w Lurgaau cierpiał od 6 miesięcy nieznośny ból w uchu, i często nawet szła krew z niego. Nie mogąc wcale sypiać przychodził prawie do szaleństwa i prosił, abymu głowę urznięto dla położenia końca iego strasznym cierpieniom. Wszystkie usiłowania, dla zrobienia mu ulgi, były do 10 Października r. b. daremne w którym dniu tak dalece powiększył się ból, iż zdawało mu się iż ostre narzędzie kłuie wewnątrz iego głowę. W tym stanie siągnął palcem do ucha i namacał coś, co mu zaraz uciekło. W kilka minut poczuł znowu, iż mu się coś w uchu rusza, szypko siągnął do ucha, złapał i wyciągnął z naywiększem zadziwieniem żywy owad około półtora cala maiący, nazwiskiem *Hirudo sanguisuga* (iż koński), który długo znaydować się musiał w iego uchu. Jak on się tam dostał, nie mógł sobie tkacz inaczey wytłumaczyć, iak iż przed kilku laty chłopak rzucił na niego garzcią mokrey gliny, którey kawałek wpadł mu do ucha. Teraz wolny iest od wszelkich boleści i trudni się swoim rzemiosłem.

Kolumbiia (iak pisma tuteysze donoszą) zawarła z Peru i Chili traktat wzaiemney obrony. Znayduie się w nim artykuł: iż wszystkie byie Hiszpańskie kraie w południowey Ameryce wezwane bydź maią do przystąpienia iak nayprędzey do tego związku. Umawiaiące się strony obowiązały się wyraźnie i nieodwołanie zezwalać na żadne wynagrodzenie lub haracz, którychby Hiszpaniia za utratę tych kraiów przez siebie lub przez inne Mocarstwo żądać mogła, i nie zawierać z Hiszpaniią lub innem narodem żadnego traktatu z uszczerbkiem ninieyszey niepodległości.

Pisma północney Ameryki opisuią okropne spustoszenia, które żołta gorączka w południowych prowincyiach, a zwłaszcza w Ohio i Kentucki czyni. Miasto Natches prawie wymarło. Nowy Orlean nie iest dotąd nią dotknięty.

Z Nowegoiorku donoszą o schwytaniu tam wielkiey ryby, która tak szypko się porusza i tak iest wielką iak wieloryb. Szalupa, ktora na iey połów wypłynęła, znaydowała się w wszelkiem niebezpieczeństwie bycia przez nią przewroconą Gdy ią nakoniec osękami zabito, zaledwo siła 3 wołow, 2 koni i

20 ludzi zdołała ią z wody wyciągnąć. Sądzą, iż waży do 1000 funtów. Kształt iey podobny iest do ryby Roche i iest 18 stop długa. Badacz natury w Nowymiorku Patchen nadał iey nazwisko Wampira morskiego.

Gazeta handlowa Nowoiorska pisze, iż wznowiony iest dawny proiekt połączenia obu wielkich Oceanów, które oblewaią kraie Daryi (Panama). Nie dawno uczynioną została Kolumbiyskiemu Rządowi propozycyia do uskutecznienia tego połączenia przez zrobienie kanału, który ciągnąć się ma od rzeki Atrato, która wpływa do Atlantyckiego Oceanu, aż do rzeki San Juan, która wchodzi do morza spokoynego. Kanał ten niepotrzebuie bydź długim, ponieważ łoże tych rzek w znacxney rozległości może bydź głębiey wykopane. Proiektantem iest cudzoziemiec; koszt na to wyrachował 200.000 dolarów i chce go sam łożyć, byle mu zastrzeżone było wyłączne prawo żeglugi po tym kanale. Prezydent Kolumskiego Rządu zamyśla, iak dodaią, udać się na mieysce dla przekonania się o istocie rzeczy.

Z Hagi d. 11 Listopada.

Królewic Fryderyk przedsiębierze z Xciem Wilhelmem Pruskim podróż do Włoch.

Przybył tu Dyrektor jeneralny spraw Duchowieństwa katolickiego.

Drugiey izbie Stanów jeneralnych podane zostały dwa proiekta do pożyczek; pierwszy na 2 mill. 200,000 Zł. po $4\frac{1}{2}$ od sta na ukończenie kanału między Mastrychtem i Herzogenbusch; drugi na 1 mill. 200,000 na ukończenie kanału między Gorcum i Vianen.

Z Minchen d. 10 Listopada.

Gazety tuteysze zawieraią wydany przez Wielkiego Mistrza obrzędów przepis uroczystości, które zachowane będą d. 16 b. m. podczas zaślubienia J. Królewicowskiey Mci Królewica Następcy tronu Pruskiego Fryderyka Wilhelma z Jey Królewicowską Mcią Królewną Bawarską Elżbietą Ludwiką. Uroczysty orszak do ślubu, wczem J. Królewicowska Mość Królewic Bawarski Karol zastąpi mieysce Wysokiego Pana Młodego, nastąpi d. 16 o godzinie 7 w wieczór do kaplicy Królewskiey; po ukończonym obrzędzie będzie wielka gala w sali Herkulesa. D. 17 o godzinie w pół do 2giey z południa w Sali N. Królowey przyymowane będą powinszowania od wszystkich Władz cywilnych i woyskowych, korpusu officerów, Naczelników wydziałowych, Prezesów, Dowódców i deputacyi od Magistratu miasta; potem nastąpi obiad u Dworu. W wieczór o godzinie 7 będzie w Dworskim teatrze bezpłatne wystawienie, na którem znaydować się będą NN. Królestwo i cały Dwór w gali; po ukończonem teatralnem wystawieniu obeyrzą NN. Państwo oświecenie miasta. D. 18 o godzinie 7 w wieczór będzie w Królewskim teatrze bal maskowy. D. 19 o godzinie 6 w wieczór nastąpi w sali N. Królowey pożegnanie Nowożenki. W niedzielę d. 16 iest bezpłatne widowisko w teatrze Królewskim nad bramą Isar, a we środę d. 19 bal maskowy.

Z Odense d. 28 Października.

Kanał tuteyszy ieszcze d. 22 b. m. rano okrył cienki lód, który iednak za okazaniem się słońca zaraz ztaiał.

DODATEK
DO Nro 95.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z Krakowa Dnia 26 Listopada 1823 Roku we Srodę.

— *Z Krakowa.* —

Sławny Makiz de *Laplace*, Par Francyi, w swoiey historyi Astronomii wyszłey na widok publiczny w Paryżu roku 1821 na karcie 69 tak mówi:

" Przychodzemy nakoniec do Epoki, w którey Astronomiia wychodząc z ciasnych granic, w których aż dotąd była zamkniętą, uniosła się nagłemi i ciągłemi stopniami, do tey wysokości w iakiey my ią dzisiay widziemy. *Purbach*, *Regiomontanus* i *Walterus* przygotowali te piękne dni nauki, które *Kopernik* stworzyl szczęśliwym wykładem fenomenów niebieskich, za pomocą biegów ziemi, około siebie samey i około słońca. Obrót dzienny nieba był tylko złudzeniem wynikaiącem z biegu wirowego ziemi, a poprzedzanie punktów równonocnych przyprowadził onę do biegu osi ziemskiey. Koła powymyślane przeż do *Ptolemeusza* do wykładu biegów kierunkowych i wstecznych planet, znikły: *Kopernik* w tych szczególnych fenomenach widział pozory wynikaiące z połączenia biegu ziemi około słońca, z biegiem planet; wyciągnął nawet z nich względne rozciągłości ich dróg, aż do iego czasów nieznanych. Nakoniec, wszystko w tym systemacie zwiastuie tę piękną prostotę, którą nas natura czaruie w swych sposobach, kiedy iesteśmy dosyć szczęśliwi w ich poznaniu. *Kopernik* ogłosił ten systemat w dziele pod tytułem: *o obrotach niebieskich*: lecz by nieobruszyć zadawniałych przesądów, wystawił go iako przypuszczenie. *Astronomowie*, mówi w swoiey dedykacyi do Papieża Pawla III, *pozwolili sobie wystawić koła dla wykładu biegów Ciał niebieskich; zda mi się, iż mogę równie rozważyć, azali przypuszczenie biegu ziemi, nie czyni doktadnieyszą i prostszą teoryą tych biegów.*

Ten wielki Człowiek niebył świadkiem szczęśliwych powodzeń swego dzieła: umarł prawie nagle w wieku 71 swego życia, odebrawszy pierwszy iego exemplarz. Urodzony w Toruniu, *w Prusach Polskich* (dans la Prusse pole:

naście))(*) roku 1473 dnia 19 Lutego, nauczywszy się w oyczystym domu ięzyków greckiego i łacińskiego, ukończył swoie Nauki w *Krakowie*. Nakoniec, z wrodzonym zapałem do Astronomii, zachęcony sławą Regiomontana, nadzieią wsławienia się w tym samym zawodzie, zaprowadziła go do Włoch, gdzie ta nauka z pożytkiem była wykładaną. Wysłuchawszy w Bononii kursu Dominika Maria: otrzymał następnie plac professora w Rzymie, w którym różne robił obserwacye: następnie porzucił to miasto, i osiadł w *Frauenbergu*, gdzie Wuy iego, nówczas Biskup Warmiński wyrobił mu kanoniią. W tem to zaciszu, po trzydziesto - sześcio letnich obserwacyach i rozmyślaniach, ustanowił swoią teoryą o biegu ziemi. Po śmierci został pochowany w Katedralnym Kościele tegoż miasta bez wielkiey pompy i wspaniałych nadgrobków; lecz iego pamięć tak długo trwać będzie iak te wielkie prawdy, które z taką wylał iasnością, iż ta rozproszywszy złudzenia zmysłów, przełamała wszystkie trudności i zawady które iey stawiała niewiadomość praw Mechaniki.„

(*) Kładziemy ten wyiątek z okoliczności uwag sławnego Barona de *Zach*, znayduiących się w iego Korrespondencyach Astronomicznych, względem Rozprawy *Jana Sniadeckiego* o *Koperniku* przedrukowaney w Paryżu r. 1820 przez *Wincentego Karczewskiego*, teraźnieyszego Adjunkta Obserwatoryium Astronomicznego przy Uniwersytecie Jagiellońskim, i poprawy medalu *Kopernika*, ofiarowanych wspomnionemu Baronowi przez JO. Xcia *Adama Czartoryskiego*, naówczas z żoną w Genewie bawiącego.

Dnia 24 i 25 Listopada 1823 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— *Pszenicy*	13	—	11	15	11	—	10	15
— *Zyta*	8	—	7	15	7	—	6	15
— *Jęczmienia*	6	15	6	—	5	15	5	—
— *Owsa*	4	—	3	24	3	15	—	—
— *Jagieł*	18	—	17	—	16	—	14	—
— *Grochu*	8	—	7	—	6	15	—	—
— *Rzepaku*	19	—	18	—	16	15	15	—

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 24 Listopada

Czer: Zł: Holl: monetą Courant	Zlp.	20 gr.	10
detto Cesarski	—	20 —	3
Fryd. Pruskie	—	35 —	—
Louidor	—	37 —	—
złoto frankówki	—	33 —	—
Szeiny Wiedeńskie za 100 .	—	226 —	—
Złoty ryński Szeinami . .	—	1 —	22

LOTERYIA KRAIOWA.

W 61 Ciągnieniu d. 26 Listopada r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

53. 30. 12. 64. 37.

Przyszłe 62 Ciągnienie dnia 3 Grudnia r. b. przypada.

UWIADOMIENIE.

Towarzystwo Przyiacioł Muzyki, odbędzie w Niedzielę dnia 30 Listopada r. b. w Amfiteatrze o godzinie 12 w południe miesięczną popisową Muzykę.

TEATR NARODOWY.

W Niedzielę d. 30 b. m. dana będzie Komedyia w 3 aktach, pod nazwiskiem: *Wicebrygadyer Strzeżecki*, i pierwszy akt Opery z włoskiego, pod nazwiskiem: *Filozofowie*.

W przyszły Wtorek d. 2 Grudnia r. b. na benefis Józefy Szymkayłowey, daną będzie nowa Komedyia z niemieckiego z dzieł Pani Weisenthurm w 3 aktach, pod nazwiskiem: *Brat w postaci Kochanka*, czyli *Lekcyia zazdrosnym*. Zakończy powszechnie ulubiona Komedyia w 1 akcie, pod nazwiskiem: *Mąż Pustelnik*.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

robione w Obserwatoryum Astronomicznem Uniwersytetu Jagiellońskiego, *w Miesiącu Listopadzie roku* 1823.

Dzień	Wysoko: Baromet:			Stan Thermometru			Hygrometr	Wiatr	Stan Atmosfery.
	rano	po poł:	wieczr:	rano	po poł:	wieczr:	rano pop: wie:	ran: p.p. w.	
22.	27.8,0	27.7,3	27. 7,8	† 4.	† 4	† 2	100°.95.100	SO. O. O	desz grad. poch.
23.	27.9,2	2710,0	27. 9,2	† 0. 2	† 2,5	— 1,2	100. 77. 97	NO.O.O.	poch. pog. pog.
24.	27.7,4	27.6, 5	27. 5,9	— 3,4	† 4.	† 1,5	100. 74. 85	O.NO.O.	poch.pog.poch.

DONIESIENIA.

Prezes Sądu Appellacyynepo W. Niepodległego, i ściśle Neutralnego M. Krakowa i Jego Okręgu. Stósownie do przepisu Art: 118 Kod. Cyw. podaie do powszechney wiadomości, iż Trybunał I Instancyi kraiu tuteyszego, Wyrokiem swoim z dnia 3 Czerwca r. b. 1823 na powództwo Sukcessorów po ś. p. Ignacym i Barbarze Lewińskich, w Krakowie zamieszkałych wydanym nakazał śledzenie Franciszka Lewińskiego, przeszło lat cztery, w mieyscu ostatniego iego zamieszkania nieprzytomnego, i żadney o sobie wiadomości niedaiącego, poleciwszy dalsze dochodzenie nieobecności tegóż Franciszka Lewinskiego, Sądowi pokoiu Miasta Krakowa Okręgu I. — W Krakowie dnia 15 Listopada 1823.

Nikorewicz,
Raubach Sekr: S. T.

Na dniu 16tym Grudnia 1823 r. będzie przez publiczną Licytacyą transport Soli Skarbowey w Galicyi w czterech stacyiach, to iest z Wieliczki do Kalwaryi, z Podgórza do Kalwaryi, z Dworów do Bielska, tudzież z Kalwaryi do Bielska lądem, a z Podgórza do Dworów wodą, na rok ieden, to iest od dnia 1go Kwietnia 1824, aż do ostatniego dnia Marca 1825 r. w Ces: Krol: Galicyiskiey Dyrekcya sprzedarzy Soli w Wieliczce naylepiey ofiaruiącemu w dzierżawę puszczony, a to transport lądem i wodą razem, lub też na żądanie Licytantów każden z osobna.

Warónki szczególnieysze Licytacyi transportu Soli są następuiące;

1. Ilość transportować się rocznie maiącey Soli iest:

a)	z Wieliczki do Kalwaryi	do	.	.	185,000 Cetn:
b)	z Podgórza do Kalwaryi	—	.	.	20,000 —
c)	z Dworów do Bielska	—	.	.	15,000 —
d)	z Kalwaryi do Bielska	—	.	.	205,000 — tudzież
e)	z Podgórza wodą do Dworów 40 do			.	50,000 —

Gdyby życzeniem iedney lub drugiey strony było, tę ilość Soli, którąby lądem przetransportować niemogła, wodą z Podgórza przez Dwory dostawiać, to iey wolno będzie do połowy ilości, ktora z Wieliczki do Kalwaryi na transport lądowy wyż wyznaczona iest, to iest do 102,000 Cetnar: iadnakowo *na swóy własny rachunek i na własne niebezpieczeństwo* wisłą przewożić, w tem razie zostałoby teyże lądem z Wieliczki do Kalwaryi, a ztamtąd do Bielska transportować się maiącey Soli tylko do 103,000 Cetn: — Jeżeliby strona transport Soli dzierżawiąca ieszcze większą iak iuż wyłuszczoną ilość Soli wodą transportować życzyła,

ma się więc w Ces: Król: Dyrekcyi sprzedarzy Soli naydaley do ostatniego Czerwca 1824 r. wyraźnie oświadczyć, wiele ieszcze wodą transportować zamyśla, aby ta większa ilość zawczasu do składu solnego w podgórzu przystawioną, a o tyle znowu do transportu lądowego z Wieliczki do Kalwaryi, tudzież z Kalwaryi do Bielska mniey assygnowaną bydź mogła. Rozumi się iednak samo z siebie, iż ta ilość soli, która dla sransportowania wodą z Podgórza przez Dwory do Bielska żądaną będzie *nieomylnie ztamtąd* bądź wodą przez Dwory, bądź też lądem przez Kalwaryą za też samę zapłatę i w tem czasie do Bielska dostawioną bydź musi, która dla transportu wodą z Podgórza przez Dwory do Bielska wyznaczona będzie.

2. Każdy chęć licytowania maiący, iest obowiązany przy Kommissyi licytacyyney złożyć Vadium Zł. R. 6000 tyczące się transportu lądowego, a Zł. R. 1000 w monecie konwencyonalney tyczące się stransportu wodą, bez których to Vadiow nikt do licytacyi przypuszczonym bydź niemoże.

3. Równie także niemoże bydź uczestnikiem tey licytacyi żaden chęć licytowania maiący, któryby dokładnie wykazać niebył w stanie, że kaucyą tyczącą się transportu lądowego w summie Zł. R. 15,000 w monecie konwencyonalney w gotowiźnie, lub (z wyiątkiem iedno-procentowych obligacyi) w obligacyiach publicznych skarbowych, podług owczasowego kursu onychże wynoszących też summę Zł. R. 15,000, niemniey kaucyą tyczącą się transportu wodą w summie Zł. R. 2000 w gotowiźnie, lub w papierach obligacyynych, w sposób wyżey wymierzony, złożyć w stanie nie będzie. Lubo fideiussoryczne kaucye także przyięte będą, wszelako strona chcąca tem sposobem skarb zabezpieczyć, obowiązana będzie nie tylko wykazać, że hypoteka, na którą zapis zrobiony bydź ma, iest iey prawą własnością, ale także ma się wyciągiem z tabuli (extraktem tabularnym) legalnym, o sądownie uznaney wartości hypoteki, i o zdólności oneyże do zaręczenia i zapisu wyznaczoney summy, przed Kommissyią licytacyyną wywieść. Oprócz zaś wyznaczoney kaucyi strona transport soli dzierżawiąca ma dla ścisłego wypełnienia kontraktowych warónków, całym swoim maiątkiem ręczyć.

4. Daley ma strona licytowania chęć maiąca, przed Kommissyą licytacyyną legalnie wykazać, iż do podięcia i uskutecznienia dzierżawy skarbowey w ogólności, do tego zaś interessu transportu Soli w szczególności potrzebną zdatność i zdólność posiada.

5. Ceny pierwsze (praetia fisci) są następuiące:

a)	Za odwóz cetnara Wiedeńskiego Soli netto wagi z Wieliczki do Kalwaryi	11	grayc: w	K. M.
b)	z Podgórza do Kalwaryi	4	—	—
c)	z Kalwaryi do Bielska	14	—	—
d)	z Dworów do Bielska	8	—	—
e)	z Podgórza wodą do Dworów	$7\frac{1}{2}$	—	—
f)	z Podgórza wodą przez Dwory do Bielska	18	—	—

Inne warónki paktowe codziennie przed rozpoczęciem licytacyi, pod czas którey publicznie obwieszczone będą, w Ces. Król. Galicyyskiey Dyrekcyi sprzedarzy Soli w Wieliczce dochodzone bydź mogą.

6. Nakoniec ostrzega się, iż podług naywyższych rozporządzeń offerty po licytacyi robione przyięte nie będą, oraz że akt teyże licytacyi i kontrakt po iey ukończeniu zaraz z naylepiey ofiaruiącą stroną zawarty, do zatwierdzenia naywyższey C. K. nadworny Kamerze podany bydź musi.

W dniu 28 Listopada r. b. 1823 o godzinie 9tey zrana w Krakowie na Kleparzu w Domu pod L. 75 odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey Licytacyi zatradowanych, ruchomości iako to: Mebli, Zegaru, cyny &c. Chęć licytowania maiących podpisany Komornik z gotowemi zaprasza pieniądzmi. W Krakowie dnia 24 Listopada 1823 r. *M. Salomoński* Kom. Sąd.